

Anmälningar och notiser

Doktoranderna har ordet

Etnologin och framtiden: Upprop för en mer samordnad nationell forskarutbildning

Den 11–13 november 2005 genomfördes den femte upplagan av de nationella doktoranddagarna i etnologi, denna gång hos Södertörnsetnologerna. Doktoranddagarna, som startades efter etnolog- och folkloristkongressen på Hankö 2000, har som syfte att vara ett forum för utbyte mellan doktoranderna i en tid då antagningarna till forskarutbildningarna blir allt färre. Detta nätverkande och stärkande av den etnologiska forskaridentiteten blir också allt viktigare i relation till de allt mindre medel som delas ut till forskning i humaniora (jfr debatten under hösten 2005 i *DN* om "humanioras kris" samt *Glänta* nr 1–2, 2005). Vad en etnolog vet och kan bidra med, är en viktig fråga och att känna till andra etnologers forskning blir viktigt för att ämnet som helhet skall kunna flytta fram sina positioner – positioner som många av oss ser som självklara, men som vi är allt för dåliga på att åskådliggöra, för allmänheten såväl som för

forskningsstiftelser och forskarsamhället i stort.

Varje års doktoranddagarna präglas av ett tema (metod, tredje uppgiften, skrivande, osv.) som värdinstitutionens doktorander bestämmer. Utifrån dessa teman utbyter vi erfarenheter med varandra. Men det är förstas också en helg av diskussion om ämnet i allmänhet: vad är bra, vad är mindre bra?

Efter några år av diskussioner, bestämde vi oss vid den senaste sammankomsten att också försöka återföra våra funderingar till alla andra etnologer, studenter såväl som seniora. Med detta inlägg vill vi föra upp vad vi tycker är viktiga problem, saker som vi tycker bör förändras för att göra etnologin mer slagkraftig. För om det är något som vi alla vet, och för att citera Göteborgsetnologen Eva Knuts bidrag i "FU-mummel" (lättsam rapportserie hos Göteborgsetnologin), är det att Etnologin är "het"! Våra perspektiv och arbetssätt är eftertraktade.

Men det finns mycket som vi tycker kan bli bättre:

- Forskarutbildningarna behöver bli mera jämlika. I ett litet land med en relativt begränsad disciplin, tror vi att det är en poäng att skapa mer lika former för hur forskarutbildningen ser ut. Vi menar att de allmänna studieplanerna för forskarutbildningen måste samordnas mellan de olika institutionerna. I dag skiljer sig innehållet på grundläggande punkter: det är 60 kurspoäng t.ex. i Stockholm och 40 i Göteborg. Vi anser också att såväl pedagogiska kurser som metodkurser skall vara obligatoriska i alla forskarutbildningar. Det finns, menar vi, ingen poäng med att ha olika ramar för en etnologisk forskarutbildning: grunden vi står på måste vara likvärdig och jämförbar. Däremot skall det självklart finnas olikheter vad gäller kurser i övrigt.
- Vi behöver fundera på hur

man kan genomföra fler gemensamma kurser. Som en konsekvens av en mer samordnad och likvärdig forskarutbildning, tror vi att detta blir möjligt.

- För att stärka ämnets trovärdighet gällande det vetenskapliga hantverket tror vi att det är viktigt att vi möter frågor om materialhantering med en ordentlig diskussion om hur vi förvarar – och kanske också arbetar med – vårt material. Under doktoranddagarna kom idéer om tolkningsutbyte upp, vilket skulle kunna hjälpa oss att göra bättre tolkningar – och göra vår forskning mer transparent och mindre diffus.
- För att stärka utbytet etnologer emellan tror vi att det är en bra idé med fler utbytesmoment institutionerna emellan inom forskarutbildningen. Detta skulle exempelvis kunna ske i form av att doktorander uppmuntras att även ha seminarium på andra institutioner än sin egen. Här kunde de olika institutionerna också ha som rutin att bjuda in minst en doktorand per termin från någon annan institution för att lägga fram en text eller diskutera någon vetenskaplig fråga.

Vi menar att ovan nämnda förändringar är viktiga att börja arbeta med så fort som möjligt – inte minst för att möta den pågående Bolognaanpassningen. Vi måste veta

hur vi vill ha en etnologisk forskarutbildning och inte vara rädda för att diskutera en förändring i förhållande till en förändrad omvärld där statsmedlen kan bli allt mindre. Vid kommande ämneskonferenser är därför dessa diskussioner väldigt viktiga och vi passar med detta inlägg bollen vidare till hela etnologsamhället, att samlas kring det gemensamma målet: en starkare etnologi.

Det är viktigt att påpeka att den samordning och de inomdisciplinära utbyten vi tror är viktiga, inte skall uppfattas stå i motsats till tvärvetenskapliga projekt och arbeten. Tvärtom tror vi att dessa kan bli ännu bättre genom att tydligare ramar och starkare samarbete utvecklas. Inte heller menar vi att det är nödvändigt att tona ner eventuella oenigheter som finns inom och om etnologin idag. Dessa kan istället ses som styrkor som visar på ämnets bredd och en öppenhet i relation till vad etnologi är och bör vara.

Till sist: Nästa års doktoranddag (2006) äger rum där de började 2001, i Lund. Vi hoppas att detta forum fortsätter att leva och vara viktigt för etnologidoktorander. Under sommarens nordiska etnolog- och folkloristkongress har vi också avsatt en tid för doktoranderna att träffas och fortsätta diskutera de frågor vi ställt upp ovan. Håll ögonen öppna (och anmäl er om ni inte redan gjort det) till e-postlistan "Etno-

list" (<http://segate.sunet.se/archives/etnolist.html>) där tid och plats kommer att annonseras.

Novembergruppen

Joakim Forsemalm

Agnes Ers

Karin Söderholm Lindelöf

Magnus Åberg

Sarah Holst Kjaer

Eva Karlsson

Greger Henriksson

Sara Rastbäck

Sofi Gerber

Petra Garberding

Makiko Kanematsu

René Leon

Helena Hörnfeldt

Lotta Hyltén-Cavallius

Björn Ohlsson

Sara Berglund

Sverker Hyltén-Cavallius

Doktorander i etnologi

*

Metamorfoser i juni 2006

Den 30:e Nordiska etnolog- och folkloristkongressen äger rum i Stockholm 14–17 juni 2006 i Aula Magna på Stockholms universitet.

Metamorfoser, förvandlingar, omgestaltningar, rörelser...

Kulturella processer har alltid stått i fokus för etnologers och folkloristers intressen. Många begrepp har använts för att studera förändringar i tid, rum och social miljö. Vad händer med vårt tänkande om vi prövar begreppet metamorfoser?

Metamorfoser kan beteckna förvandlingar som är dramatiska eller smygande, planerade eller oförutsedda, önskade eller fruktade. De kan avse människors rörelser mellan platser, situationer och tider, men också mellan känslor, stämningar, krav och förväntningar.

Kongressen blir ett brett forum för presentationer av forskningsresultat, även preliminära sådana. Kongressen blir också en utmärkt arena för att pröva nya idéer, tankar och reflexioner och för att ge och få respons nordiska kolleger emellan.

Uppslutningen förväntas bli stor. Ett 150-tal föreläsningar är inplacerade i 22 sessioner. Det blir således bråda dagar för att hinna med det digra programmet.

Anmälning (och övriga praktiska frågor) fram till 15 april 2006 hos anne.heikinen.sandberg@adm.su.se (tel. 08-16 47 16). Övrig information kan fås via www.etnologi.su.se/etnologikongress2006, eller från kongresskommittén som består av Gösta Arvastson, Barbro Blehr, Ulla Brück, Lena Gerholm, Lotten Gustafsson Reinius, Mats Hellspong, Birgitta Svensson och Charlotte Hyltén-Cavallius.

Kongressens första dag den 14 juni avrundas med en mottagning i Stockholms

stadshus och evenemanget avslutas lördag den 17 juni med en båttur i Stockholms skärgård.

Välkomna till årets stora begivenhet!

/RJ

*

Tobias Hübinette, *Comforting an Orphaned Nation. Representations of International Adoption and Adopted Koreans in Korean Popular Culture*. Department of Oriental Languages, Stockholm University, 2005, 265 s. Diss.

De första utlandsadopterade barnen som hamnade i Sverige kom från Sydkorea, ett Sydkorea sargat av ett förödande inbördeskrig, åtföljt av stora ekonomiska och sociala problem. Landet har för många svenskar kommit att associeras uteslutande med adoptionsfrågan. Ett lite skrämmande faktum som i sig skulle kunna bli föremål för en studie. Emellertid är det den andra sidan av saken som intresserat Tobias Hübinette – nämligen det koreanska perspektivet. I den existerande forskningen har givarländerna sällan fokuserats och Hübinettes avhandling med den mångbottnade titeln *Comforting an Orphaned Nation* är därmed ett mycket viktigt pionjärbete. En an-

nan aspekt som gör avhandlingen till ett intressant arbete är valet av undersökningsobjekt. Författaren sätter nämligen ett antal slumpvis utvalda koreanska populärkulturella speglingar av adoptionsfrågan under luppen. Ytterligare en insats för forskningen gör Hübinette i valet av teoretiska utgångspunkter. Med avstamp i postkolonial teori – som det visar sig ett relevant och fruktbart val – lyckas han inte bara fördjupa analysen utan också på ett nyskapande sätt utveckla teoribildningen.

Undersökningen sönderfaller i tre delar: den första delen är en slags bakgrunds-teckning, den andra utreder hur adoptionsfrågan behandlas i media och den tredje och sista består av analysen av fyra popsånger och fyra spelfilmer, alla producerade mellan 1991 och 2001. Ett intressant resultat (oberoende om detta är representativt eller inte) är den slående dissonansen mellan nyhetsmedia å ena sidan och populärkulturen å den andra. I det förra berättas om adopterade koreaner som återvänder till Korea för att söka sina rötter och ur det koreanska perspektivet lyckligen hittar hem. I sångerna och filmerna berättas en annan, betydligt mörkare och mer tragisk historia. Samtidigt finns påfallande gemensamma drag.

Föreställningen om en ursprunglig koreansk identitet genomsyrar retorik och troper. Nationens förlorade sö-

ner och döttrar kan räddas – och de kan därmed också rädda nationen: Återföreningen mellan Syd och Nord är ett underliggande mål och en primordial syn på den kor-

eanska diasporan *dess credo*. Med utgångspunkt hos teoretiker som Nira Yuval-Davis och Floya Anthias visar Hübnette i sin analys – stundtals lysande – hur uppfattningar om kön genomsyrar berättelsen om de bortadopterade; ursprunget ”maternaliserats”.

Sina främsta förtjänster har avhandlingen i operationaliseringen av Homi Bhabhas teori om det tredje rummet (”third space”), den ickeplats som uppstår kring individen som varken hör till majoritet eller minoritet. Detta betyder också – visar Hübnette genom att tillföra performativitetsteori – att denna individ, eller hybrid, ständigt ”görs” eller tillåts

”passera”. Gestaltningen av adoptivkoreanernas å ena sidan strävan efter vithet och västerländska åthävor och å andra sidan deras ständiga locus i en etniskt koreansk kontext, är alla mycket tydliga exempel på denna hybriditet.

Även om Hübnettes avhandling på flera håll är mer argumenterande än vetenskapligt övertygande, så går det inte att komma ifrån att den är ett mycket viktigt bidrag till såväl adoptionsforskning som poststrukturalistisk teoribildning.

Hanna Markusson Winkvist
Fil.dr, verksam vid
historiska institutionen,
Göteborgs universitet